

УДК 811.161.2'33'243'367.626

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДІЄСЛІВ РУХУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В АУДИТОРІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Тетяна Полиця
Галина Василенко
Людмила Матусевич

*Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
кафедра українознавства*

*вул. Пирогова, 56, 21018, Вінниця, Україна
тел.: 043 257 03 60*

*ел. пошта: tetiankapolucia@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-0390-940X>
ел. пошта: Vasylenkog12020@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-0157-2980>
ел. пошта: lyuda0611@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0096-9968>*

Вивчення лексико-семантичної групи дієслів руху є важливим складником процесу оволодіння українською мовою інокомунікантами. У статті висвітлено основні методичні принципи і прийоми, що забезпечують засвоєння відомостей про дієслова руху в курсі дисципліни “Українська мова як іноземна” на теоретичному і практичному рівнях, сприяють оволодінню навичками їх використання іноземними студентами в самостійному усному та письмовому мовленні.

Мета статті – представити методику вивчення дієслів руху в аудиторії іноземних студентів-медиків, що розробили та апробували викладачі кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова і представлену в національному підручнику “Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. Книга 1. Соціокультурна комунікація”; проаналізувати запропоновані дидактичні рішення, подані семантичні відомості, граматичні конструкції, навчальні таблиці, типи завдань і їх зміст відповідно до комунікативних потреб англомовних студентів, які починають вивчати українську мову як іноземну.

Окрім теоретичного обґрунтування теми дослідження, у статті подано практичні рекомендації, систему вправ для опрацювання дієслів руху в іноземній аудиторії на різних рівнях володіння українською мовою.

Запропонована в науковій розвідці методика є результатом тривалої практичної роботи з викладання української мови як іноземної, базується на функціонально-комунікативному підході, що сприяє свідомому володінню мовою. Вона націлена на те, щоб допомогти інофонам подолати труднощі усвідомлення лексико-семантичного різноманіття дієслів руху в українській мові, їх граматичних категорій, здобути чіткі і структуровані знання складної і багатоаспектної теми. Запорукою успішного результату є поступовість викладання з опорою на попередньо вивчений матеріал, з використанням навчальних схем, граматичних конструкцій, таблиць тощо.

Ключові слова: дієслова руху, українська мова як іноземна, лінгводидактика, методика викладання української мови як іноземної.

DOI:

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Світова глобалізація, розвиток міжнародних, міжнаціональних та міжкультурних відносин продиктували впровадження дисципліни “Українська мова як іноземна” в закладах вищої освіти України на законодавчому рівні (Закон України “Про освіту”, ст. 67, 68). У зв’язку з цим українська лінгводидактика отримала новий поштовх у розвитку її окремого напрямку – методики викладання української

мови як іноземної. В основі цієї методики лежить підготовка навчально-методичних матеріалів та системи практичних завдань для засвоєння знань та формування в іншомовних громадян компетенцій послуговуватися українською мовою як в Україні, так і за її межами.

У сучасних умовах українська мова часто стає для іноземних громадян не лише метою, а й основним засобом здобуття професійної освіти. У зв'язку з цим очевидною є необхідність засвоєння знань про морфологічні, лексико-семантичні, словотвірні особливості дієслів в українській мові. А з потребою знати дієслова руху іншомовні комуніканти зустрічаються уже на перших етапах знайомства з країною ще до початку безпосереднього вивчення мови. У цьому ключі не втрачає актуальності питання розробки дидактичних підходів до оволодіння чужоземними студентами відомостями про дієслова руху в курсі дисципліни "Українська мова як іноземна" на теоретичному і практичному рівнях.

Актуальність проблематики зумовлена також тим, що вивчення цієї лексико-семантичної групи дієслів проходить червоною ниткою на всіх рівнях володіння українською мовою як іноземною відповідно до Державного стандарту [1].

На початковому рівні (A1) передбачено введення до словника інокомуніканта лексеми *йти* на етапі знайомства з неозначеною формою дієслова, вивчення дієвідмінювання дієслів руху (*ходити, йти, їздити, їхати*) без префіксів і з префіксами *по-* (*по-*), *при-* з Родовим відмінком іменника з прийменниками *з, із* на позначення початкового пункту руху (*Звідки?*) (*Студент приїхав із Кореї. Я прийшла з університету*), а також із Знахідним відмінком іменника з прийменниками *в (у), на* на позначення напрямку руху (*Ми йдемо на балет. Завтра я їду у Львів*).

Базовий рівень (A2) володіння українською мовою як іноземною передбачає, що іншомовний студент знає особові форми, видові пари і розрізняє семантичні відмінності дієслів руху (*йти, ходити, їхати, їздити, бігти, бігати, пливти, плавати, летіти, літати, повзти, повзати, нести, носити, вести, водити, везти, возити*) без префіксів та з префіксами *в-* (*у-, уві-*), *ви-, при-, по-, пі-, під-, від-, за-, про-, пере-, об-* (*оби-*), *з-, роз-* (*рози-*); і вміє використовувати їх:

– із Родовим відмінком іменників з прийменниками *до, від, з (із, зі)* на позначення місця, до (від/з) якого рухається об'єкт (*Андрій їде до Києва. Андрій приїхав від брата. Вона приїхала з Києва. Мілош із Чехії. Андрій повернувся зі Львова.*);

– із Знахідним відмінком іменника із прийменниками *в (у), на, під, за* на позначення напрямку руху (*Андрій пішов у їдальню. Студенти йдуть на стадіон. Покладіть книги на (в, під) стіл. Сідайте за стіл.*);

– із Орудним відмінком на позначення місця руху (*Він їде вулицею*).

Також інокомуніканти повинні володіти знаннями про дієслова руху умовного (*прийшов би*), наказового та дійсного способу в теперішньому, минулому й майбутньому часі (*Студенти приїхали*) та уміти сполучати їх з інфінітивом (*Андрій приїхав вступати до університету*).

Зміст мовної компетенції на вищих рівнях володіння українською мовою як іноземною (B1, B2, C1, C2) передбачає узагальнення здобутих раніше знань про дієслова руху й автоматизацію навичок їх використання іншомовними студентами в самостійному усному та писемному мовленні [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Свій внесок в розробку нових способів викладання та підготовку системи вправ для вивчення граматичних категорій ді-

еслів руху в іншомовній аудиторії зробили лінгвісти: І. Юзвяк, Л. Біденко, О. Присяжна, О. Новак, О. Криволапова, Н. Кердівар, Н. Турбанова, Н. Ротова, Ю. Косенко та ін.

У фокусі їхніх методологічних пошуків дослідження труднощів практичного вивчення дієслів руху в українській мові як іноземній, розробка основних граматичних моделей для полегшення засвоєння цієї теми іноземними студентами [5]; розвиток етапності в процесі вивчення цієї теми, розробка системи вправ для відпрацювання навичок вживання іноземними студентами дієслів руху у власному мовленні [2; 3; 6; 9].

Лінгвісти розділяють думку про те, що інофонам важко засвоювати граматику української мови. Зокрема вивчення дієслів руху, на їхню думку, вимагає багато часу та детальної структуризації, граматичного моделювання комунікативних ситуацій. Вони також наголошують на необхідності використовувати різні таблиці, схеми, засоби наочності, щоб спростити засвоєння цього важкого граматичного матеріалу.

Виокремлення раніше не з'ясованих частин загальної проблеми. Зважаючи на складність в опануванні численних лексико-семантичних особливостей дієслів руху української мови іноземними студентами наявні розвідки не дають вичерпних відповідей на усі питання викладачів-практиків. Багато аспектів практичного навчання інокомунікантів особливостей семантики, словотвору, дієслівного керування, правильності вживання дієслів руху в різних мовленнєвих ситуаціях ще недостатньо досліджені. Вважаємо, що доцільно продовжувати вивчати досвід колег та апробувати нові дидактичні методи та підходи до викладу згаданої теми в іншомовній аудиторії, працювати над розширенням варіативності та змістової наповненості навчальних завдань.

Мета статті – представити методику вивчення дієслів руху в аудиторії іноземних студентів-медиків, що розробили та апробували викладачі кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова і подану в національному підручнику “Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків. Книга 1. Соціокультурна комунікація” [8 : 157–162; 213–243]; проаналізувати запропоновані дидактичні рішення, семантичні відомості, граматичні конструкції, навчальні таблиці, типи завдань і їх зміст відповідно до комунікативних потреб англomовних студентів, які починають вивчати українську мову як іноземну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дієсловами руху прийнято вважати лексеми, що означають зміну якості предмета чи явища, перехід від одного стану до іншого, зміну положення кого-, чого-небудь унаслідок обертання, коливання, переміщення тощо [7 : 222]. Дієслова руху в українській мові характеризуються багатозначністю, широкою уживаністю та сполучуваністю з іншими словами.

У методиці викладання української мови як іноземної доцільним вважають вивчення 8 пар дієслів руху: *йти – ходити, їхати – їздити, бігти – бігати, летіти – літати, плисти – плавати, нести – носити, вести – водити, везти – возити* [4 : 4].

На наш погляд, щоб полегшити соціалізацію іноземців та мотивувати здійснення успішної комунікативної діяльності доцільно спочатку сформувати в них знання про семантичні особливості таких видових пар дієслів: *йти – ходити, їхати – їздити, летіти – літати*, та їх дериватів у кореляції з відповідним лексичним матеріалом тем: “Рух. Види транспорту”, “Рух у місті. У міському транспорті”, “На вокзалі. В аеропорту”. Задля розширення комунікативної наповненості занять, збагачення тематики й змісту навчальних текстів та діалогів пропонуємо познайомити студентів також з видовими парами дієслів *зупинятися – зупинитися, прибувати – прибути, відправлятися – відправитися*.

Безсумнівним є також факт, що запорукою усвідомленого оволодіння знаннями про дієслова руху є формування достатнього запасу знань лексичного та граматичного матеріалу до початку знайомства з темою. Отже, починати вивчати дієслова руху рекомендуємо тоді, коли у студентів вже будуть сформовані знання про морфологічні категорії іменника, прийменника, прикметника та дієслова.

Далі розглянемо запропоновану методику опрацювання дієслів руху в іншомовній аудиторії студентів-медиків, використані граматичні конструкції, схеми, таблиці, системи навчальних завдань за підручником [8].

Отже, знайомство відбувається з представлення словозміни дієслова *йти*, поруч з яким подаємо його варіант *іти*, у процесі вивчення лексичної теми “Моє навчання”. На цьому етапі неможливо реалізувати усю семантику дієслова *йти*, і задля введення його в мовлення студентів будемо ситуації за допомогою комунікативного поширювача. Знахідного відмінка напрямку, пропонуємо запам’ятати граматичну конструкцію **хто (Н. в.) йде куди (Зн. в.)**. Водночас зміст завдань обов’язково повинен бути актуальним для тих, хто навчається, відповідати їхнім віковим, соціальним і комунікативним потребам, за можливості враховувати професійну спрямованість.

Запам’ятайте форми теперішнього часу дієслова *йти* (*іти*).

Я йду, ти йдеш, він іде, вона йде, ми йдемо, ви йдете, вони йдуть.

Прочитайте речення. Запам’ятайте конструкцію *хто (Н. в.) йде куди (Зн. в.)*.

Я йду в університет. Ти йдеш на заняття. Він іде на урок. Ми йдемо на лекцію.

Ви йдете в аудиторію. Вони йдуть на пару.

Куди ти йдеш? Я йду в деканат.

Куди йде Антон? Антон іде в гуртожиток.

Куди йдуть Ніна й Ольга? Вони йдуть у буфет.

Закріплення наведеного вище матеріалу також відбувається у зв’язку зі Знахідним відмінком. З цією метою пропонуємо завдання двох типів:

I. Поставте питання за зразком.

Зразок: *Студенти йдуть в аудиторії. – Куди йдуть студенти?*

1. Марія йде в деканат. 2. Викладач іде на кафедру. 3. Микола і Сергій ідуть на лекцію.

II. Дайте відповідь на питання за зразком.

Зразок: *Куди ти йдеш? (факультет). – Я йду на факультет.*

1. Куди студенти йдуть вранці? (університет). 2. Куди зараз іде Олена? (лабораторія). 3. Куди ти йдеш після занять? (магазин).

На цьому ж етапі пропонуємо познайомити студентів зі словами *увійти* і *вийти* в комунікативних формулах *Можна / дозвольте увійти?*; *Можна / дозвольте вийти?* Про значення слів вони повинні здогадатися через тематичні діалоги.

Прочитайте діалоги. Визначте значення слів *увійти* і *вийти*.

Можна / дозвольте увійти?

Можна / дозвольте вийти?

У деканаті

Студентка: – Добрий день Можна **увійти**?

Декан: – Добрий день! Так, будь ласка.

- Студентка: – Мене звати Швець Ганна. Я студентка першого курсу. Я хворіла і пропустила заняття з фізики. Я хочу взяти дозвіл на відпрацювання.
- Декан: – Ось Ваш дозвіл. Не пропускайте!
- Студентка: – Дякую!

У деканаті

- Студент: – Добрий день! Дозвольте **увійти**?
- Інспектор: – Добрий день! Слухаю Вас.
- Студент: – Вибачте, я не був на першій парі, тому що проспав. Дайте, будь ласка, дозвіл на відпрацювання.
- Інспектор: – Проспав – це не поважна причина. Ось дозвіл на відпрацювання в суботу.
- Студент: – Дякую.

На уроці

- Студент: – Перепрошую, дозвольте **вийти**?
- Викладач: – Що сталося?
- Студент: – У мене болить живіт.
- Викладач: – Тоді йдіть у медпункт.
- Студент: – Так. Дякую!

Мета наступного завдання – за допомогою відтворення типових ситуацій студентського життя мотивувати інокомуніканта засвоїти семантичні відмінності практичного використання дієслів *йти, увійти, вийти* та їхніх форм.

Доповніть речення дієсловами *йти, увійти, вийти* у правильній формі.

1. Вибачте, у мене болить голова. Можна ... ?
2. Вибачте, я проспав. Дозвольте ... в аудиторію!
3. Через 10 хвилин почнеться урок. Я... на урок.
4. Дозвольте ..., тому що у мене болить живіт.
5. Ахмеде, дозволюй ... у твою кімнату!
6. Студенти ... на пару, а Махмуд ... в гуртожиток.
7. Ганно Петрівно, можна ...? У мене болить око.
8. Добрий день, Іване! Можна ...?

Для формування навички також уводимо ці дієслова руху в мовлення студентів у граматичних конструкціях *кому треба (потрібно) що робити (що зробити), хто має (мусть) що робити (що зробити)* поряд з раніше засвоєними дієсловами [8 : 157–162].

Наступний крок вивчення дієслів руху пропонуємо проводити на лексичному матеріалі, пов'язаному з переміщенням і транспортом. Знайомимо іноземних студентів з дієсловом *ходити* на ґрунті і паралельно з раніше засвоєним дієсловом *йти* (*ити*). Зосереджуємо увагу на їхніх семантичних відмінностях та особливостях вживання з іменниками у формі Знахідного відмінка з прийменником *на* на позначення процесів, заходів, ігор, відкритого простору.

Запам'ятайте значення дієслів.**Йти (іти)** – це рух пішки в одному напрямку, рух зараз.**Ходити** – це регулярний рух пішки; рух щодня, зазвичай, часто (інколи); рух у різних напрямках.**Запам'ятайте форми теперішнього часу дієслів йти, ходити.**

йти (іти) (I) куди? (Зн. в.)		ходити (II) куди? (Зн. в.)	
я йду	ми йдемо	я ходжу	ми ходимо
ти йдеш	ви йдете	ти ходиш	ви ходите
він / вона йде	вони йдуть	він / вона ходить	вони ходять

Пропонуємо проаналізувати вживання дієслів руху *йти, ходити* спочатку в реченнях, а потім у прикладах діалогічного мовлення. Завдання на доповнення речень правильними формами дієслів руху мотивують спроби самостійного їх застосування. Важливо на перших етапах пропонувати прості завдання і поступово підвищувати рівень складності до самостійного ситуативно доцільного використання.

Дайте відповіді на питання, використовуючи слова в дужках.**Зразок:** – *Куди вони йдуть? (урок) – Вони йдуть на урок.*

1. Куди ти йдеш? (гуртожиток). 2. Куди йде Антон? (їдальня). 3. Куди ви йдете? (вокзал). 4. Куди ми йдемо? (театр). 5. Куди вони йдуть? (виставка). 6. Куди ти ходиш щодня? (пошта). 7. Куди часто ходить Богдан? (концерт). 8. Куди зазвичай ходять Галя і Леся? (стадіон). 9. Куди ви ходите щотижня? (кав'ярня). 10. Куди він іноді ходить? (ресторан).

Складіть речення з поданих слів.

1. Іван / йти / у / бібліотека. 2. Друзі / йти / у / парк. 3. Я / йти / на / ринок. 4. Ми / йти / на / лекція. 5. Ти / йти / на / кухня. 6. Ви / ходити / у / спортзал. 7. Ганна / ходити / у / магазин. 8. Студенти / ходити / на / заняття. 9. Я / ходити / в / театр. 10. Ми / ходити / в / музей.

Скажіть, куди ви йдете (відповідно до ситуації).**Зразок:** ..., *тому що хочу кави.* – *Я йду в кав'ярню, тому що хочу кави.*

1., *тому що хочу взяти підручник з анатомії.* 2., *тому що хочу купити хліб.* 3., *тому що люблю кіно.* 4., *тому що люблю слухати музику.* 5., *тому що хочу взяти дозвіл на відпрацювання.* 6., *тому що мені подобається займатися спортом.* 7. ..., *тому що хочу їсти.* 8., *тому що хочу відпочивати.* 9., *тому що хочу подивитися цікаву виставку.* 10., *тому що я люблю оперу.*

За наведеним зразком пропонуємо також проводити вивчення іншомовними студентами дієслів руху *їхати – їздити* [8 : 215–217].

Черговий етап у роботі з дієсловами руху в іншомовній аудиторії, на наш погляд, є ознайомлення з дієсловами *їти – поїхати* та семантикою напрямку руху в майбутньому часі. Апробованим та практично виправданим є введення цієї інформації в парах за ознакою руху пішки та транспортом з опорою на попередньо засвоєний лексико-граматичний мінімум. Успішному засвоєнню цього складного матеріалу сприяє використання навчальної таблиці.

Прочитайте та проаналізуйте речення в таблиці. Запам'ятайте, як можна сказати про напрямок руху в теперішньому, минулому, майбутньому часі.

ЗАРАЗ	РАНИШЕ	ПОТІМ	
Йти / їхати	Ходити / їздити	Піти / поїхати	
– Куди ти йдеш ?	– Куди ти ходив учора ввечері?	– Куди ти підеш завтра?	
– Я йду в університет.	– Я ходив у спортзал.	– Завтра я піду на концерт.	
– Куди ти їдеш ?	– Куди ти їздив у неділю?	– Куди ти поїдеш улітку?	
– Я їду додому.	– У неділю я їздив у село.	– Улітку я поїду на море.	
	Де він був? = Куди він ходив? Куди він їздив?		
	Де вона була? = Куди вона ходила? Куди вона їздила?		
	Де вони були? = Куди вони ходили? Куди вони їздили?		
МАЙБУТНІЙ ЧАС			
піти (І) куди? (Зн. в.)		поїхати (І) куди? (Зн. в.)	
я піду	ми підемо	Я поїду	Ми поїдемо
ти підеш	ви підете	Ти поїдеш	Ви поїдете
він / вона піде	вони підуть	Він / вона поїде	Вони поїдуть

Подальшу навчальну роботу пропонуємо проводити за таким алгоритмом дидактичних завдань.

1. Спостереження й аналіз вживання дієслів руху в діалогічному мовленні.
2. Засвоєння лексико-семантичних особливостей дієслів руху, вивчення можливості заміни речень з дієсловами руху синонімічними конструкціями за зразком: *Я ходив на футбол. = Я був на футболі.*
3. Завдання на доповнення речень:
 - додатками з семантикою напрямку руху;
 - потрібним за змістом дієсловом (*йти, піти, ходити, їхати, їздити, поїхати*) у правильній формі.
4. Робота зі зразками діалогічного мовлення:
 - сприйняття адаптованих діалогів на слух з подальшим виконанням тестових завдань;
 - читання діалогів у запропонованих комунікативних ситуаціях;
 - побудова власних діалогів за аналогією та розігрування їх у парі Студент – Студент.
5. Спонування до самостійного вживання дієслів руху в усному мовленні студентів:
 - відповіді на питання;
 - завдання на побудову власного усного висловлювання (5–7 речень) за запропонованим планом та зразком (Розкажіть, у який день тижня, о котрій годині і куди ви йдете).

6. Мотивація самостійного писемного мовлення студентів:

- завдання на доповнення запропонованих діалогів;
- написання розповіді про те, куди ви *ходили* (*їздили*) і що *бачили* у місті, де навчаєтеся, а також про те, куди *хочете піти* у вашому місті.

Роботу над вивченням дієслів руху з префіксами *в-*, *уві-*, *ви-* в іншомовній аудиторії пропонуємо почати зі знайомства з такими їх значеннями: **входити – ввійти (увійти)** – рух усередину; **виходити – вийти** – 1) рух назовні; 2) відсутність упродовж короткого часу. Наступним кроком є запам'ятовування студентами форм цих дієслів у теперішньому, минулому і майбутньому часі, аналіз сполучуваності з іменниками у формі Знахідного та Родового відмінків, сприйняття і запам'ятовування граматичних конструкцій **входити (II) – увійти (I)** куди? (**Зн. в. або Р. в.**); **виходити (II) – вийти (I)** звідки? (**з + Р. в.**); знайомство студентів із синонімічністю речень з дієсловами руху і речень з дієсловом *бути*.

Ознайомлюючи іноземних студентів з наступними дієсловами, пропонуємо їм самостійно відтворити форми теперішнього, минулого і майбутнього часу з опорою на граматичні конструкції: **прибувати (I) – прийти (I)** куди? (**у/в, на + Зн. в.; до + Р. в.**), **відправлятися (I) – відправитися (II)** звідки? (**з + Р. в.**); і без них: **летіти (II), літати (I), полетіти (II), прилетіти (II), прийти (I), приїхати (I)**.

Для систематизації здобутих знань про дієслова руху, особливостей їхньої семантики та використання, пропонуємо студентам таблицю [8 : 218–243].

ЗАРАЗ	ЧАСТО / РІДКО	ПОЧАТИ РУХ	ЗАКІНЧИТИ РУХ
іти (I)	ходити (II)	піти (I)	прийти (I)
їхати (I)	їздити (II)	поїхати (I)	приїхати (I)
летіти (II)	літати (I)	полетіти (II)	прилетіти (II)

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Пропонована методика є результатом тривалої практичної роботи з викладання української мови як іноземної. Пріоритетним, на думку її авторів, є дотримання функціонально-комунікативного підходу, що сприяє свідомому володінню мовою. Вона націлена на те, щоб допомогти інофонам подолати труднощі усвідомлення лексико-семантичного різноманіття дієслів руху в українській мові, їх граматичних категорій, здобути чіткі і структуровані знання складної і багатоаспектної теми. Запорукою успішного результату є поступовість викладання з опорою на попередньо вивчений матеріал, з використанням навчальних схем, граматичних конструкцій, таблиць тощо. Перспективним бачиться доповнення пропонованої методики адаптованими зразками текстів та діалогів для читання, аудіювання, доповнення тощо. Актуальним також є питання розробки відеоінструкцій для вивчення дієслів руху іншомовними студентами дистанційно з наставником чи з метою самостійного опанування теми.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт України “Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння та діагностика” / Укл.: Д. Мазурик, О. Антонів, О. Синчак, Г. Бойко. 2018. 143 с.

2. Кердівар Н., Турбарова Н. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи з дисципліни “Українська мова як іноземна” для слухачів-інофонів підготовчого відділення. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2021. 57 с.

3. Косенко Ю. Г. Вивчення дієслів руху в українській мові як іноземній за допомогою онлайн-курсу “Твій успіх”. *Мовна освіта в сучасних ЗВО : тенденції, виклики, перспективи* : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Біла Церква, 6-7 березня 2020 р. Біла Церква : БНАУ, 2020. С. 68–70.

4. Криволапова О. В. Дієслова руху в українській мові : навчально-методичний посібник для іноземних студентів. Харків : Цифра Принт, 2021. 80 с.

5. Присяжна О. Д., Новак О. М. Труднощі вивчення дієслів руху в українській мові як іноземній. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2019. № 30. С. 173–179.

6. Ротова Н. В. Особливості вивчення дієслів руху в курсі “Українська мова для іноземних студентів” у інженерно-педагогічній освіті. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків : УПА, 2022. № 74. С. 39–48.

7. Тлумачний словник української мови : у 3 т. / авт.-уклад.: В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Аконті, 2014. Т. 1. 298 с.

8. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків: підруч. з електрон. аудіодод.: у 2 кн. / С. М. Луцак, А. В. Ільків, Н. П. Литвиненко та ін. / За ред. С. М. Луцак. Київ : ВСВ “Медицина”, 2019. Кн. 1. Соціокультурна комунікація. 504 с.

9. Юзвяк І. Вивчення дієслів руху на заняттях з української мови як іноземної: практичні аспекти. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Львів, 2013. Вип. 8. С. 178–185.

References

1. Derzhavnyi standart Ukrainy “Ukrainska mova yak inozemna. Rivni zahalnogo volodinnia ta diahnostryka” / Ukl.: D. Mazuryk, O. Antoniv, O. Synchak, H. Boiko. 2018. 143 s.

2. Kerdivar N., Turbarova N. Metodychni rekomendatsii dlia provedennia praktychnykh zaniat ta samostiinoi roboty z dystsypliny “Ukrainska mova yak inozemna” dlia slukhachiv-inofoniv pidhotovchoho viddilennia. Odessa : Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho, 2021. 57 s.

3. Kosenko Yu. H. Vyvchennia diiesliv rukhu v ukrainskii movi yak inozemnii za dopomohoiu onlain-kursu “Tvii uspikh”. *Movna osvita v suchasnykh ZVO : tendentsii, vyklyky, perspektyvy* : zbirnyk tez Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu, m. Bila Tserkva, 6 7 bereznia 2020 r. Bila Tserkva : BNAU, 2020. S. 68–70.

4. Kryvolapova O. V. Diieslova rukhu v ukrainskii movi : navchalno-metodychni posibnyk dlia inozemnykh studentiv. Kharkiv : Tsyfra Prynt, 2021. 80 s.

5. Prysiazhna O. D., Novak O. M. Trudnoshchi vyvchennia diiesliv rukhu v ukrainskii movi yak inozemnii. *Naukovi zapysky Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu*. Odessa, 2019. № 30. S. 173–179.

6. Rotova N. V. Osoblyvosti vyvchennia diiesliv rukhu v kursii “Ukrainska mova dlia inozemnykh studentiv” u inzhenerno-pedahohichnii osviti. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*. Kharkiv : UIPA, 2022. № 74. S. 39–48.

7. Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy : u 3 t. / avt.-uklad.: V. Yaremenko, O. Slipushko. Kyiv : Akonit, 2014. T. 1. 298 s.

8. Ukrainska mova yak inozemna dlia anhlomovnykh studentiv-medykiv: pidruch. z elektron. audiodod.: u 2 kn. / S. M. Lutsak, A. V. Ilkiv, N. P. Lytyvnenko ta in. / Za red. S. M. Lutsak. Kyiv : VSV “Medytsyna”, 2019. Kn. 1. Sotsiokulturna komunikatsiia. 504 s.

9. Yuzviak I. Vyvchennia diiesliv rukhu na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi: praktychni aspekty. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, 2013. Vyp. 8. S. 178–185.

**LINGVO-DIDACTIC FEACHES OF STUDYING VERBS OF MOTION
IN FOREIGN MEDICAL STUDENTS' CLASS**

**Tetiana Polytsia
Galuna Vasylenko
Liudmyla Matusevych**

*National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya
The Department of Ukrainian Studies
Pirogova St., 56, 21018, Vinnytsya, Ukraine
phone: 043 257 03 60
e-mail: tetiankapolucia@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-0390-940X>
e-mail: Vasylenkogl2020@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-0157-2980>
e-mail: lyuda0611@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0096-9968>*

One of the important part of the process of studying the Ukrainian language by non-native speakers is the learning the lexical-semantic group of verbs of motion. The article deals with the main methodical principles and techniques that ensure the assimilation of information about verbs of motion in the course of the discipline «Ukrainian as a foreign language» at the theoretical and practical levels, contribute to mastering the skills to use the verbs of motion by English speaking students in their oral and written communication on their own.

The article is devoted to presentation of the methodology for learning verbs of movement the the foreign medical students. The methodology was developed and tested by the teachers of the Department of Ukrainian Studies of Vinnytsya National Pirogov Memorial Medical University and presented in the national textbook «Ukrainian language as a foreign language for English-speaking medical students. Book 1. Sociocultural communication». The aim of the article is to analyze the proposed didactic solutions, presented semantic information, grammatical constructions, educational tables, types of tasks and their content in accordance with the communicative needs of English-speaking students who are starting to learn Ukrainian as a foreign language.

In addition to the theoretical substantiation of the research topic, the article presents practical recommendations, a system of exercises for learning verbs of motion in a foreign-language audience at different levels of Ukrainian language proficiency.

The method proposed in scientific research is the result of long-term practical work on teaching the Ukrainian language as a foreign language, it is based on a functional-communicative approach that promotes conscious mastery of the language. It is aimed at helping non-native speakers to overcome the difficulties of understanding the lexical-semantic diversity of verbs of motion in the Ukrainian language, their grammatical categories, to gain clear and structured knowledge of a complex and multifaceted topic. The key to a successful result is gradual teaching based on previously studied material, using educational schemes, grammatical constructions, tables, etc.

Key words: verbs of motion, Ukrainian language as a foreign language, linguistic didactics, methodology of teaching Ukrainian language as a foreign language.

*Стаття надійшла до редакції 07.03.2024
доопрацьована 15.03.2024
прийнята до друку 20.03.2024*